

articles i reportatges

El recordman d'Espanya dels 100 km., Telm Garcia, ens conta el per què no ha pres part a la XII Volta a Catalunya

Asséguis en un cèntric cafè de la Rambla hem conversat una bona estona amb un dels més simpàtics "routiers" peninsulars, el prestigiós recordman d'Espanya sobre 100 quilòmetres Telm Garcia. És veritablement interessant una conversa amb ell, sobretot si no s'assabenta que el que parla amb ell és periodista, ja que si ho sap no hi ha manera d'arrencar-li un mot. Estic — diu — tan escamot amb les coses que m'han "fet dir" els plomiers que, francament, prefereixo, davant d'ells, parlar del temps o bé de les cares boniques que veig per Barcelona i que per cert — continua Telm — em tenen encisat.

Nosaltres li prometem solemnement no dir més que el que ell tregui que pugem publicar, i davant la nostra seriosa promesa — avalada per la intervenció oportuna del bon amic Ceballos, al qual devem la coneixença del famós corredor — ens contesta:

— M'ha sabut molt de greu de no prendre part a la Volta a Catalunya. Us semblarà un xic estrany això que us vaig a dir, però és la veritat crua i neta: Sóc un descuidat; no penso ni en mi mateix, solament recordo el que haig de fer avui i si molt ho gabellejo potser arribi a recordar fins el que haig de fer demà...

I ara us explicaré el per què de la meua absència a la Volta. Havia de prendre part a la Volta al País Basc i m'ho vaig anar a Bilbao el dia abans de l'assentament per a la carrera. En arribar allí m'assabenta que s'ha suspès la Volta. Podem contar la meua decepció en veure que els cabals de qui disposava no em permetien tornar a Madrid. Sortosament, a Victòria feien una carrera dos dies després. Vaig córrer a inscriure-m'hi i la sort va ésser-me favorable. Vaig guanyar el primer lloc i, amb ell, naturalment, les pessetes que tant em calien per tal de tornar a casa amb relativa comoditat.

Un cop allí havia de reintegrar-me al despatx on treballa, puix que se m'havien acabat els tretze dies de permís que per anar a la Volta al País Basc vaig sol·licitar. Un amic meu va dir-me que a València se celebraven unes carreres molt interessants i que jo havia d'anar-hi. Vaig donar-li les raons que em privaven de desplaçar-me a la capital levantina — la més poderosa de la de no voler demanar un nou permís, puix que pensava en l'apropament de la Volta a Catalunya — i entre ell i un amic del meu burges van obtenir d'aquest un nou permís per a tres mesos més, el qual em permetia anar a València, a la Volta a Catalunya, a la del País Basc i al Campionat d'Espanya que el mes vinent se celebrava a Barcelona.

En ésser a València va venir a visitar-me En Peris, el qual va demanar-me que vingués al velòdrom de Sans a córrer darrera moto. Va estendre un contracte que jo vaig firmar i amb el qual em comprometia a córrer el dia 6 d'aquest mes, sense recordar-me que "precisament" a la matinal del dia 7 es

donava la sortida per a la Volta a Catalunya. Aquí teniu, doncs, explicat el motiu pel qual no he pres part en una de les carreres que més m'han interessat i així us demostrareu el que us deia abans de la meua deixadesa i falta de memòria.

— Trobo que els temps que s'han fet en aquesta Volta han estat un xic migrats; no obstant, reconec que és una carrera molt dura i per això tenia encara més interès a prendre-hi part, per tal de demostrar que no és solament en distàncies de 100 quilòmetres on jo puc demostrar la meua "forma".

— Avui indiscutiblement és Catalunya l'home que amb més justificació pot atribuir-se el títol de guanyador de la Volta a Catalunya, i és sens dubte dels millors "routiers" peninsulars — potser el millor de tots — i està per sobre de molts estrangers que aquí tenen gran fama.

— Demà passat surto cap a Bilbao, per tal de prendre part a la Volta organitzada per "Excelsior", però... ara em dono compte que no tinc el passaport i no tinc més remei que enviar-lo a buscar a Madrid ràpidament. Ditxosa memòria!

— No, el tracte que ens donen als corredors nacionals no és justificat. Ens mereixem ésser més ben atesos. ¡Creieu que hi ha dret que a un corredor estranger se li donin tanta mena de facilitats — i moltes pessetes — mentre a nosaltres se'ns faci passar per la via més estreta?

A l'equip Alcyon — per exemple — que pren part a la Volta al País Basc, li donen 10.000 pessetes. Penseu que componen aquest equip uns 7 ó 8 homes. Doncs bé; nosaltres, per tota la Volta, cobrem la "respectable" quantitat de cent pessetes. Ara vegeu: per anar a Bilbao — tant si és des de Madrid com des de Barcelona — les que m'hauran de sobrar un cop pagat el bitllet del tren i les despeses imprescindibles. Naturalment que es refien que nosaltres som eminentment esportius i acudirem on sigui encara que ens costi diners, però diguem-me, amic: si a aquesta mena de carreres no hi anéssim nosaltres, quin interès despertarien amb corredors estrangers roland?

Moltes altres coses interessants ens ha contat Telm Garcia però li hem promès que només diríem les que ell volgués i no vol que diguem res més...

I tot estenyent-nos la mà ens ha repetit el molt que sent no haver pres part a la nostra Volta a Catalunya, assegurant molt foimament, però, que l'any que ve tots els contractes que sigui ho farà amb la salvetat que li donin el temps suficient per a poder prendre part en aquesta gran manifestació ciclista catalana.

GAFI

Aquell "cas" de Vilafranca

Ens demanen una rectificació

Fa quinze dies, vàrem publicar una informació que feia referència a la suspensió d'un partit de futbol organitzat per la Unió Esportiva de Vilafranca. Els nostres lectors recordaran perfectament que aquella informació — modesta a part — no era feta a la babalà: publiàvem el comprovant que en format de comunicat de l'Alcaldia d'aquella ciutat demostrava l'existència de les nostres afirmacions. I bé: ahir vàrem rebre una lletra certificada, datada del dia 12, demanant-nos que rectifiquem el contingut d'aquella informació, per inexacta.

Els nostres lectors, que són persones que tenen sentit comú, creuran que aquesta petició ens l'han adreçada les autoritats vilafranques. Els nostres lectors s'equivocaran de mig a mig. Qui ens demana que rectifiquem és, no res menys, el mateix senyor president del club esmentat, en nom d'aquest, i en una lletra de caligrafia excel·lent i segellada degudament.

DIU LA LLETRA...

Després de la data (repetim que diu 12 de setembre) i de l'encapçalament habitual, diu la lletra:

"En nom de la societat U. S. Vilafranca, protesto enèrgicament de l'article referent a l'assumpte que ataca un acte benèfic, inserit en data primer del corrent.

"Sempre hem prestat suport als dits actes, moral i materialment, fins on el nostre esforç arriba, i no permetrem mai que el nostre nom sigui utilitzat com a protesta, ni contrari a aquests. A més, no hem donat autorització a ningú per fer ús de documents a fets que afecten totalment la nostra dignitat societa.

"Espero que sabreu donar a les següents ratlles tota l'atenció que requereix aquest assumpte. Mentrestant, tot esperant veurem afavorit per aquesta rectificació, resto de vostra", etc., etc.

Signa: U. S. Vilafranca. El president, Rosend Olivella.

PARLEM-NE

El contingut d'aquesta lletra no és certament molt clar. L'hem copiat textualment, i si alguna frase no és prou clara la culpa no és nostra. De totes maneres, això no té importància. L'essencial és que ens demanen una rectificació, i és això del que cal parlar.

El nostre comunicat es deuria do-

nar per satisfer en veure publicada íntegra la seva lletra. Fent-ho, complim la llei que l'empara. Ens queda, però, el dret de defensar-nos, i aquest dret no el volem renunciar de cap de les maneres.

En primer lloc, és sorprenent que hom s'hagi recordat de fer-nos rectificació al cap de quinze dies de publicada la informació. A Vilafranca, LA RAMBLA DE CATALUNYA (encara que perdí algun correu) no triga més d'un dia a arribar-hi. Per això ens sorpren que ens demanin que rectifiquem quan gairebé ja no ens recordàvem d'aquell afer. El nostre comunicat sabrà per quins motius ha trigat tant a escriure. Nosaltres, francament, ho trobem molt estrany i ens fa sospitar que alguna força, més o menys amagada, els ha anat burxant durant aquests dies, fins que ens han demanat la rectificació, protestant i tot, per donar més força a la lletra.

NOSALTRES RECTIFIQUEM...

Si aquests senyors ens ho demanen i necessitem per a la seva tranquil·litat que rectifiquem, nosaltres rectificarem. Això no costa gaire, i sempre que podem fer un favor — sobretot quan ens el demanen tan ben demanats — ens agrada fer-lo.

Nosaltres, però, no hem dit mai, ni hem cregut mai, que la U. S. Vilafranca sigui contrària als actes benèfics. En el nostre reportatge de fa quinze dies no dèiem enlloc semblant cosa. Nosaltres dèiem en aquella informació que el partit que havia organitzat la U. S. Vilafranca per al dia 30 d'agost havia estat SUSPES PER ORDRE DE L'ALCALDE, PER TAL D'EVITAR DISTURBIS I ALTERACIONS D'ORDRE PUBLIC, i això, per més lletres que arribin a la nostra Redacció demanant-nos que rectifiquem, no podem rectificar-ho. Papers canten, i la prova la vàrem publicar junt amb la informació.

Nosaltres dèiem en aquella informació, que la comunicació de l'Alcaldia ordenant la suspensió del partit començava amb aquests termes: CELEBRANDOS EL DIA 30 DE LOS CORRIENTES UNA BECERRADA CUYOS PRODUCTOS SERAN DESTINADOS A BENEFICENCIA, etc., etc., i això tampoc podem rectificar-ho perquè és veritat.

La nostra informació, com van veure tots els nostres lectors, no anava contra la U. S. Vilafranca, sinó con-

tra les autoritats que pel simple fet de celebrar-se una "becerrada" (encara que fos de caràcter benèfic) acordaven "per se" la suspensió d'un partit de futbol. Ara, ja que el senyor president de la U. E. Vilafranca ens fa insistir en aquest afer que ja teníem oblidat, hem d'afegir, a tot el que dèiem quinze dies ençà, que si la U. E. Vilafranca ha recolzat sempre amb tant d'entusiasme els actes benèfics, que si la U. E. Vilafranca estava tan identificada amb els organitzadors d'aquell acte benèfic del dia 30 d'agost com vol suposar el senyor president, nosaltres preguntem: ¿per què esperaven que els suspenguessin el partit per ordre de l'Alcaldia? Si nosaltres ens haguessim trobat, en el lloc d'aquest senyor president, i haguessim pensat com vol suposar en la seva lletra que pensava, no hauríem pas esperat que una comunicació de l'Alcaldia ens ordenés la suspensió del partit. Espontàniament, l'hauríem suspès.

DUES PREGUNTES...

«És cert que en el programa que havia editat la U. E. Vilafranca anunciava entre altres parts el de l'esmentat dia 30, hi havia un estampillat en tinta vermella en el qual deia: AQUEST PARTIT QUEDA SUSPES, D'ORDRE DE L'ALCALDE?»

Si el "coup de force" de l'autoritat municipal vilafranquina no va existir — que és al capdavant l'única cosa que tractàvem de demostrar — ¿ens vol fer la merced de dir-nos, senyor president de la U. E. Vilafranca, erigit inesperadament en defensor d'aquella autoritat, per què es va fer imprimir aquella estampillat damunt els programes?

PER ACABAR...

No val la pena d'allargar-ho més. Direm, per acabar, que si ells no han donat autorització a ningú per fer ús de certs documents, estan en el seu dret. Que aquests documents existissin, no ens ho podem negar ni ells ni ningú. Com arribat a les nostres mans, això ja no és cosa que interessi. El periodista és indiscret de mena. I en aquest cas, passem per la indiscreció, però no per la inexactitud de la nostra informació. Ara, que si hom ens ho demana, no tenim inconvenient a fer constar que rectifiquem.

L. AYMAMI I BAUDINA

DEL MOMENT

Samitier creu que serà molt interessant el partit Catalunya - Centre...

...i que també apassionarà molt la temporada que ara ha començat

— Però no et sembla que el partit seria més interessant? — Això és una altra cosa. Creu, sincerament, que el partit Catalunya-Centre, amb En Zamora o sense En Zamora apassionarà l'affoll. Però també opino que si En Zamora defensa la porta dels madrilenys, l'interès augmentarà considerablement.

— I qui creus que guanyarà? — Fa de mal dir. El resultat d'un partit depèn de tantes coses... És de creure que els jugadors que seleccioni la Federació Catalana posaran tot l'entusiasme per sortir victoriosos dels del Centre. Però cal tenir present el que t'he dit abans. L'equip que serà oposat al de Catalunya és un gran equip, i si tenen En Zamora a la porta...

— Com veus la temporada que ve?

— Interessant com cap altra. — Qui creus que guanyarà el títol de campió de Catalunya? — He de començar per dir que descomencem en absolut la forma actual dels altres equips; però penso que sigui aquesta la que sigui, el Barcelona tornarà a quedar campió. Actualment el nostre Club té una bona quantitat de jugadors en magnífica estat i en bona forma. A més, la moral de tots és excel·lent, i com que nosaltres juguem sempre amb el màxim d'entusiasme...

— La sortida d'En Zamora de l'Espanyol, creus que minvarà l'interès del Campionat?

— Em sembla que no. Recordem només que En Zamora se'n va anar del Barcelona, que va estar un any sense jugar. És que el Campionat va ésser per aquest motiu menys interessant?

— No, però aquesta rivalitat que hi havia amb l'Espanyol...

— Ara serà amb un altre. Amb l'equip que demostris més possibilitats per aconseguir el títol. La veritable rivalitat esportiva em sembla a mi que hauria d'ésser aquesta.

— Si d'acord. I el Campionat? — Amb l'ingrés d'En Zamora al Madrid, guanyarà interès.

— Vols dir que el Madrid serà campió?

— Jo no sé si el Madrid aconseguirà el títol o no. El que sé és que la passió no em fa perdre l'enteniment, i tot i que jo voldria que tots els títols fossin per al nostre Barcelona, no puc deixar de reconèixer que el Madrid té un equip molt bo, i que amb tota seguretat donarà molt de joc en els partits del Campionat d'Espanya i en els del de Lliga.

XAVIER PICANYOL

ESPORT I CIUTADANIA

Els actes d'ahir a Balaguer

Banquet de germanor. -- Dues conferències polítiques a càrrec de Domènec de Bellmunt i de J. Sunyol i Garriga. -- Extraordinari entusiasme. -- Un gran partit de futbol pro-presos i exiliats polítics i socials

Ja feia temps, potser alguns mesos, que els balaguerins volien organitzar un acte de resonància que aplegués sota una mateixa bandera les masses esportives i ciutadanes de la ciutat i de la comarca. No volien escatimar-li esforços i sacrificis per tal d'assegurar l'èxit de la diada, a la qual estaven particularment invitats els nostres companys Domènec de Bellmunt i Sunyol i Garriga. Els dos oradors d'Acció Catalana arribaren a Balaguer a la una del migdia. Un grup de socis del Centre Català Republicà, van sortir a rebre'ls a un parell de quilòmetres de la ciutat, i els van donar la benvinguda.

EL BANQUET

A dos quarts de dues va tenir lloc l'àpat de germanor amb què els balaguerins observaven les nostres amics. Hi assistiren una quarantena de comensals. L'àpat fou presidit pel nostre company Sunyol, el qual tenia al seu costat el president del Centre Català Republicà de Balaguer i En Domènec de Bellmunt. Durant el banquet — esplèndidament servit — hom parlà d'actualitats polítiques, de problemes locals i de programes a realitzar, en mig de la major cordialitat.

AL CENTRE CATALÀ REPUBLICÀ

Les conferències estaven anunciades per a les tres de la tarda. Però mitja hora abans, el local del Centre estava ple de gom a gom. Comissions i representacions de tots els pobles de l'Urgell, Ribera del Gai, Lleida i Segrià, arribades en automòbils que omplien l'espai del Centre. Donaven més relleu a la festa ciutadana. Ple el local, amb moltes centes de persones dretes, el públic que anava arribant s'instal·lava com millor podia darrera les lloges, pels passadissos, a les sales posteriors, als balcons i, per últim, a les escales i al carrer.

A les tres i deu minuts, els comensals s'aixecaren de taula i es di-

rigiren al Centre Català Republicà. En donar-se'n el públic que omplia les balconades salutà els oradors amb grans aplaudiments, que no cessaren fins que van arribar a l'escenari.

Al costat dels nostres companys Domènec de Bellmunt i Josep Sunyol, hi prengueren seient el vicepresident del Centre Català Republicà, senyor Porta, el veterà Xavier Rubies i d'altres companys de causa. El senyor Porta donà per començat l'acte i cedí la paraula a

DOMÈNEC DE BELLMUNT

El nostre company es saludà amb una afectuosa ovació. "Republicans de Balaguer — diu — No sabem com em plau de trobar-me entre vosaltres, gent de la meua terra nadiua, i de venir a parlar-vos al Centre Català Republicà de Balaguer d'aquesta "hora de la dignitat", que senyala per als joves de les nostres promocions el rellotge de la nova Catalunya. En aquestes comarques de l'Urgell, l'hora de la dignitat marca el començament d'una guerra a mort contra el caciquisme que ha pretès fegar l'espiritualitat lleidatana, que ha bescant indignament els principis d'equitat, que ha portat el vostre poble a la desoladora convicció que la justícia és un patrimoni exclusiu de quatre hereus dels senyors feudals. (Molt bé.)

"Recordo, amics de Balaguer, que aquest caciquisme fou el suport dels vells partits polítics, aquells partits que s'ho feien a cara o creu i que, en arribar les eleccions sabien adulterar la voluntat popular amb manobres repugnants. Que aquest caciquisme fou el suport, i el generador, i el còmplice de la dictadura, de la qual va treure tota mena de privilegis inconfessables i amb la qual s'haurà de partir les responsabilitats. I fixeu-vos que avui, avui mateix, en aquesta hora de 1930, aquest mateix caciquisme ja fa totes les reserves de reglament oferint-se per als pròxims rigodons electorals.

Republicans de Balaguer! L'hora de la dignitat no ha de tenir altra bandera en aquestes terres que la croada contra el caciquisme que corra, que envileix, que acorrala, que aterroritza aquestes terres, i que també és el camí de la República. (Gran ovació.)

El camí de la nostra República, amics de Balaguer, el camí que assenyala els homes d'Acció Catalana, no es desviaria mai cap a les sales ministerials de la Monarquia. (Ovació.)

Una llibertat col·lectiva sense ciutadans, ens faria més nosa que servir. Fora la gàbia d'or. I a Catalunya massa que en tenim de gàbies. Volem la llibertat dels catalans, i amb un poble de ciutadans lliures, tots els problemes seran pleners. (Molt bé.)

Domènec de Bellmunt s'adreça a la joventut de l'Urgell i reclama en termes vibrants el seu ajut per a treballar per aquesta nova Catalunya de 1930. Glossa el manifest d'Acció Catalana, defensa els ideals liberals i democràtics, i acaba dient: "Tingueu presents les responsabilitats d'aquesta hora. Comporteu-vos com a ciutadans i com a catalans i, sobretot, no oblideu ni un instant que ciutadania i catalanitat ja no podran aixoplugar-se mai més al casal de la Monarquia. El nostre casal, és aquest: el casal de la República (Gran ovació), que es repeteix en aixecar-se a parlar En

JOSEP SUNYOL

Amics de Balaguer: Fa uns mesos que vaig ésser a la vostra ciutat per donar-vos una conferència sobre el tema "Espanya i ciutadania". Les autoritats, però, cregueren convenient suprimir una part de la conferència i van limitar el tema a la primera part: l'esport. Confesso que avui venia il·lusionat per acabar aquella conferència parlant-vos de la segona part: la supressió d'aquestes de la ciutadania. Però abans de pujar a l'escenari, ja se m'han fet uns ad-

vertiments per algú que portava ordre de fer-los, que han estat una galleda d'aigua freda per a les meves il·lusions. Es veu ben clar que això de la "ciutadania" no fa gràcia al govern, la qual cosa sembla donar a entendre que hom pretén donar un bany de normalitat a la situació política, però a base de trets. I això, naturalment, si interessa al govern, no ens interessa a nosaltres. Per això hem vingut. Per això som aquí. Per protestar-ne i per explicar-vos com Catalunya, que ha demostrat una força i uns entusiasmes esportius dignes d'elogi, cal que demostrí també uns entusiasmes superiors en defensa dels seus drets. I per aquesta labor defensiva, en aquests temps que correm, res més indicat que un poble esportiu amb uns bons múscles, uns bons bíceps i uns bons punys.

El conferenciant recorda que abans d'ahir es va celebrar el "versari del cop de sabre de l'infortunat salvador d'Espanya, general de Rivera. Però observa que la dictadura no salvà res, res, res, ni a l'Espanya, ni a la nostra, i que ara està més trontolant i més insegur que mai.

En pensació — afegeix En Sunyol — la dictadura ha preparat una Espanya nova i una Catalunya nova; aquestes dues al·lèies que s'han promès la "Ordina de Sant Sebastià". (Molt bé.) L'altra Espanya, aquella deixalla de la dictadura, és una cosa tan corada, que per aguantar-se necessita dues croses: el caciquisme per una banda i, per l'altra, un feixisme ocult i grotesc. (Ovació.)

Josep Sunyol parla de la situació política actual i diu que si bé ell té el criteri personal de no confiar gaire en les pròximes eleccions, però que batran el rècord de la marginació, creu que, en anar-hi, caldrà lluitar per evitar que tornin a atribuir-se la representació de la nostra terra aquells homes que no són catalans i aquells altres que essent-ho arrosseguen la seva infamitat per les antaules dels ministeris i dels G. C. (Aplaudiments.)

Acaba d'enunciar al públic que assisteix a la festa esportiva que s'ha de celebrar al camp del Balaguer a benefici dels presos polítics i socials, i exiliats.

En Sunyol, en acabar, és objecte d'una gran ovació.

LA FESTA ESPORTIVA

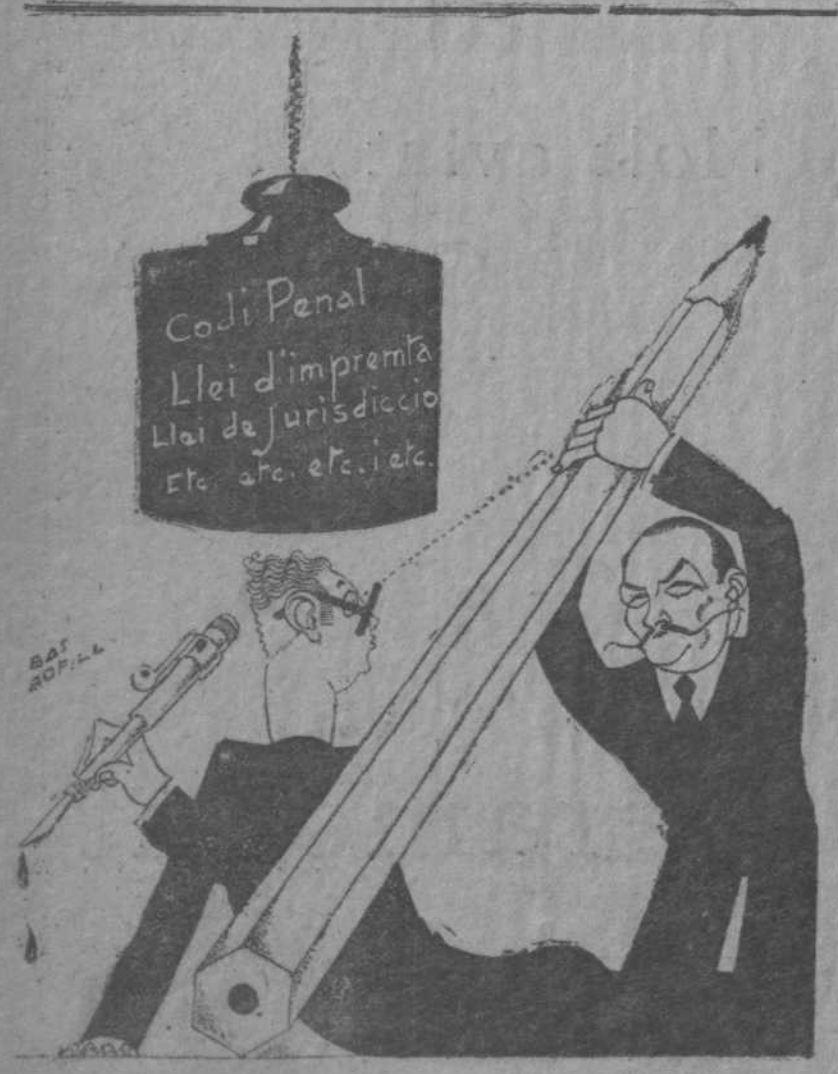
Espanya i ciutadania! Heu-vos adonat una bella reacció exemplar del nostre lema predilecte. El miller de persones que havien a l'atletisme del Centre Català Republicà, es traslladaren totes al camp d'esports, on se celebrava un partit entre l'Igualada i el Balaguer.

Abans de començar el partit, En Sunyol i En Bellmunt, acompanyats dels dos capitans i del rècorer, s'acamparen al mig del camp, on el nostre company Bellmunt llançà el kick-off, ent en grans aplaudiments.

De tornada a Barcelona, els oradors d'Acció Catalana es van dirigir a Agramunt i Cervera, on causen impressions amb les nostres correfugacions d'equitat i de justícia.

Tots érem separatistes, en certa manera, d'aquella spanya...

GABRIEL ALOMAR

EL POBRE PERIODISTA I L'ALÇAMENT DE LA CENSURA
— Gràcies. M'ha tret un pes de sobre. Però, vol dir que serà per gaire?

Les carrosseries que es "portaran" aquest any

Es generalment França la nació que porta el timó en tot ço que fa referència a la moda; el mateix si es tracta d'indumentària personal com de qualsevol dels altres estaments.

Es per això que els fabricants parisiens de carrosseries no s'han volgut quedar enrera en el que es refereix al seu cada dia més complicat negoci.

En dissenyar, però, els models no ho fan a llur caprici ni seguint la pauta que pugui donar-los l'enginyer; sembla a cop d'ull una utopia, però esdevé un fet real. El carrosser francès s'ha hagut d'emmotollar als gustos i capricis de la dona, puix que és sabut que a França i gairebé a tot arreu és la dona la que escolleix el tipus de cotxe que ha de pagar el marit o l'amic.

I és positivament cert que a igualtat de circumstàncies—fins ens atrevim a dir que en condicions inferiors—de la part mecànica sempre triarà el cotxe la carrosseria del qual s'adigui més a ço que el corrent de la moda imposa, manes vegades extravagant i exempt de gust artístic.

Els carrossers parisiens amb aquestes coses hi tenen la mà trencada; posseeixen l'experiència de molts anys sobre el que són els gustos femenins i l'evolució d'aquests. Saben sempre oferir a les dones el model d'actualitat, el diguem-ne "dernier cri".

Aquest any aquests experts industrials han "decretat" que els colors de moda siguin el negre, el gris i el "beige", als quals segueixen els que presenten tons blaus o vermells.

El color de la carrosseria s'estendrà d'una manera uniforme des del ra-

dador fins al darrera d'aquella. Les combinacions de dos o tres colors que fins ara es venien utilitzant, sembla que aquest any no seran de moda.

El sostre, porta-bagatges i enreixat del radiador conservaran els colors foscos a fi de fer més contrast amb els altres.

La part decorativa del cotxe està construïda amb aplicacions metàl·liques de crom o coure laminats.

Les aplicacions en forma de bandes s'utilitzaran no solament a la carrosseria pròpiament dita, sinó també als sortints que forma el radiador i a les rodes de disc formant anelles entorn del centre de l'eix.

Cada dia és més accentuada la tendència a suprimir els dispositius i accessoris exteriors. Ara la pretensió dels carrossers és la de tapar totes les parts i peces que "treballen" en el funcionament del cotxe. La forma externa dels automòbils s'assemblarà cada vegada més al fusellatge dels avions i tindran l'avantatge que la marxa seva serà més suau, més ràpida i més segura.

Els carrossers francesos diuen que ells són els que han arribat a construir les carrosseries més lleugeres i més fortes del món. Potser tinguin raó, puix que aquesta conclusió és fruit de l'estudi que han fet sobre els 300 cotxes que s'exhibien en el darrer concurs d'elegància celebrat fa poc temps a París i que, segons diuen els crítics, ha estat el més gran i format de tots els realitzats fins a la data.

El automòbils americans rares vegades són presentats en aquesta mena de concursos, ja que gairebé totes les seves carrosseries són tipus "standard" i no especials com les dels cotxes europeus.

Però aquests vehicles tenen cada dia més un caràcter excepcional a mesura que guanya terreny el tipus "standard". Això s'explica com els cotxes de carrosseria de fabricació especial vagin desapareixent del mercat europeu i en canvi s'hi noti una marcada tendència a la carrosseria d'alumini amb estructures de bronze o acer, les quals gaudeixen de les condicions que tot amant de l'automòbil pretén, és a dir, lleugeresa, elegància i resistència.

Davant les dues tendències—la francesa i l'americana—no sabem quin aconsellar, si bé ens decantarem en el cas que el consell hagués d'esser

donat a una damisella que per sobre

de tot volgués "anar a la moda", per la francesa, però pràcticament potser ens decantarem per la que, com l'americana, reuneix les condicions tan essencials en els vehicles a motor, sobretot si se'ls exigeix un treball intensiu com són la durabilitat i la lleugeresa, deixant naturalment a darrer terme l'elegància.

A FIGA

NEUMATIC ?
Service-Station
Josep Manzanares
ARAGO, 270 - 272
PASSEIG DE GRÀCIA, 45
Telèfon 11550

II Carrera en Costa de Vallvidrera

El Motorista Club Barcelona organitza per al dia 5 d'octubre vinent una carrera de velocitat a la costa de Vallvidrera, que es correrà sota els reglaments de la Reial Motociclista Espanyola, amb subjecció a les condicions següents:

Primera. — La prova tindrà lloc a la carretera (camí) de Sarrià a Vallvidrera, entre els quilòmetres 0'30 i 0'30. La sortida es donarà a les deu del matí.

Segona. — Podran prendre part en aquesta prova les motocicletes soles i amb sidecar i els concursants sobre els quals no recai cap resolució de desqualificació dictada per alguna de les Federacions adherides a la F. E. I.

C. M., establint-se la següent classificació per a corredors no experts:

- Classes:
- A. Motocicletes soles fins a 250 cc. de cilindrada.
 - B. Motocicletes de més de 250 a 350 cc. idem.
 - C. Motocicletes de més de 350 a 1.000 cc. idem.
 - F. Motocicletes amb sidecar fins a 350 cc. idem.
 - G. Motocicletes amb sidecar de més de 350 cc. a 1.000 cc.

Tercera. — Els premis que es concediran en aquesta classificació seran: Copa de plata per als primers classificats, medalla de vernell per als segons, medalla de plata per als tercers i medalla de coure per als quarts, en cada una de les classes esmentades.

Quarta. — Per a l'atorgació del primer premi en cada classe, serà imprescindible batre el rècord establert en la seva respectiva. En cas de no batre's el rècord s'adjudicarà el segon premi al primer classificat, i així successivament. S'atorgarà a més una copa Rècord al concursant que efectui el millor temps absolut de la prova sense distinció de classes ni categories.

Cinquena. — Ultra les anteriors classes, queda establerta una categoria lliure de cubitatge, en la qual podran prendre part corredors experts, establint-se una sola classificació.

Els premis a concedir en aquesta categoria seran: 150 pessetes el primer; 100 pessetes el segon, 75 el tercer i 50 el quart.

En aquesta categoria lliure no es classificarà cap corredor el temps del qual sigui superior a 2 minuts 44 segons 6-10 (rècord autic).

Majestic Hotel

I RESTAURANT
Coberts a preu fix i a la carta
Orquestra - Salons especials
Bodes, banquets i festes

DODGE BROTHERS
Automòbils, Camions i Autòmobilus
RAMBLA DE CATALUNYA, NUMERO 123

Carrera Internacional de la Costa del 'Cristo' (Bilbao) del 7 del corrent

PRIMER ABSOLUT

(Cotxes de turisme-esport) E. P. Pescara amb

Nacional Pescara

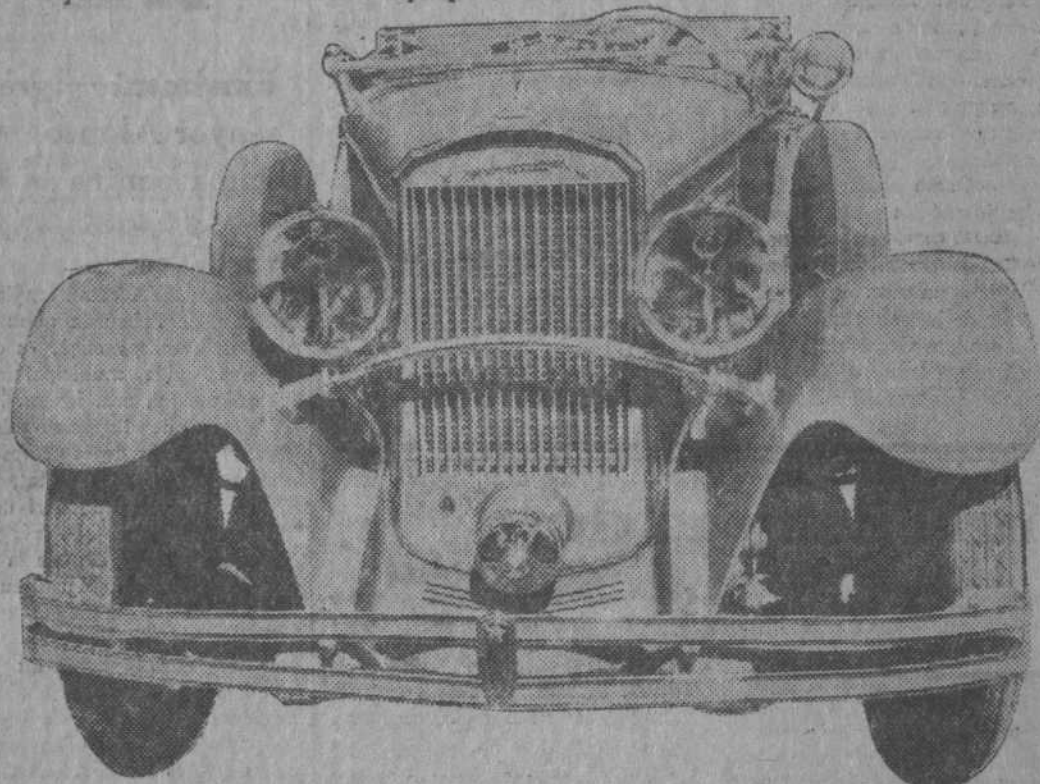
8 cilindres en línia. 3 litres, 22 HP.

En 1 m. 21 s. 1/5 A la velocitat mitjana de 66,502 kms. per hora. Rècord establert

Confirma aquest triomf l'obtingut en la gran carrera internacional de la costa de la Rabassada, en la qual el mateix cotxe — primer construït — es classificà vencedor absolut en la categoria esport, batent

TOTS ELS RECORDS

Aquest cotxe anava equipat amb neumàtics Nacional Pirelli

Fàbrica Nacional de Automòbils, S. A.

Carrer Bona Sort, 16 i 18. - Telèfon 53046. — BARCELONA

A les deu notabilíssimes i conegudes característiques que determinen l'extra-qualitat del **NEUMATIC**

INDIA

SUPERIOR AL MILLOR

cal afegir-hi avui la nova patent
"SAWTOOTH TREDLOCK"
(pany de dents de serra)

Les patentades característiques

INDIA

fan possible la fabricació en exclusiva de l'article de la més alta qualitat que la indústria coneix

Representant general per a Espanya:

A - C A R

Passeig de Gràcia: núm. 99

Rosselló, núm. 234

Telèfon 73992 - - BARCELONA

El triomf del Nacional Pescara a la "Costa del Cristo"

La brillant demostració efectuada pel Nacional Pescara en la carrera a la "Costa internacional de Crist", el passat dia 7, a Bilbao, organitzada per la Penya Motorista Biscaina, és ressenyada pel nostre col·lega "Excel·lor", de Bilbao, en el seu número del dia 9 de l'actual i en forma següent:

Impressions. — Nacional Pescara! És la sensació del moment. No es parla avui d'altra cosa que d'aquest nou cotxe espanyol, l'actuació del qual, senzillament meravellós en la primera carrera internacional de la "Costa del Crist", va fer, sobreexceir l'entusiasme del públic que presenciat la dura lluita. Els més nodris aplaudiments, els millors elogis, foren per a la naixent marca nacional. Amb tota justícia. Podria pensar-se que la seva qualitat de producció espanyola, motivava sola aquell entusiasme i aquelles ovacions; per quan s'adverteix que el Pescara hagué de lluitar amb una concurrència de la més alta qualitat: un Fiat model 525 S. de cilindrada i força notablement superiors a la seva, preparat — trucat, és la paraula exacta — especialment per a la carrera, un Fiat idèntic als que han triomfat en la duríssima copa dels Alps, en les mans de campions com Felip Nazzaro, i en la costa de Cunto-Madaleña; i un Bugatti, de cilindrada quasi doble, el darrer model sortit de Molsheim, conduït per Mme. Rosa d'Hier, l'expertíssima conductora, figura po-

pular de tots els grans mitjans automobilístics francesos i del circuit de Lasarte, quan es fixa la nostra atenció sobre aquest fet, es comprén de seguida el formidable valor de la victòria obtinguda diumenge pel Nacional Pescara.

Enric Pateras Pescara va conduir el cotxe, amb mestria consumada; cap altre concurrent arrencà millor que ell, ningú tampoc no donà tanta sensació de seguretat al llarg del recorregut. I a tot gas, la diferència que en traqueren els racers de Palacio i de Blasco no arriba a... vuit segons!

Victòria sensacional aquesta de Nacional Pescara, sobre la qual mal no s'insistirà prou, i que representa el triomf de la iniciativa, de la intel·ligència, l'entusiasme, la tenacitat, la clarividència del seu dissenyador, el genial Enric Pateras Pescara. Perfor-mance que serveix, a més, per a subratllar magníficament l'èxit absolut aconseguit per aquesta marca en la darrera carrera internacional de la Costa de la Rabassada, davant dels famosos i temibles Alfa-Romeo. Després d'aquestes dues victòries, els Pescara tenen dret a proclamar que llur estil, llur tècnica i llur construcció tan original, tan poètiques, tan admirables!, han vençut en tota la línia. I Espanya pot estar segura que compta ja amb els cotxes de producció nacional pels quals tant s'ha sospirat, que tan-

ta falta feien cotxes de línia moderníssima, de presentació ultra-selecta, de bella mecànica, de preu moderat, i el que és més important encara, cotxes concebuts per un espanyol, fabricats per espanyols, i amb material espanyol...

I signem aquestes impressions amb una encaixada fèrvida als homes que la fe en els destins d'Espanya els ha emprès a donar-nos l'estupenda sorpresa: que és possible i que és ja una realitat la construcció d'un cotxe natament espanyol, i abans que tot, d'un bon cotxe...

Molt bé, Pescara!

Enric P. seara va entrar el tercer en acció amb Nacional-Pescara de Turisme Sport. La seva impressió sortida ja desvetllar en el públic un núvol d'aplaudiments en honor del corredor espanyol. En els viratges fou el Nacional el cotxe més estable. Amb un esplèndid "aguant de carretera", va pujar ràpidíssim, i produí la millar impressió de tots els participants. I no va arribar al límit de les seves possibilitats. El mateix Pescara ens ho declarà:

—El cotxe pot millorar el seu comportament d'avui. El seu motor ha girat el màxim de revolucions de què és capaç. S'ha fet el que calia: guanyar.

AUTOMOBILISTA

Ja s'han apujat els preus dels neumàtics. Consulteu preus a

J. López Llausàs

abans de comprar els vostres NEUMÀTICS?

BALMES, número 126 Telèfon número 74755

T. S. F.

Document important

L'Associació Nacional de Radiodifusió de Barcelona que, com tots sabem, és l'entitat que aplega la immensa majoria dels ràdio-entistes catalans, ha vist sistemàticament desatendides les seves peticions justes i legals, per part de la Junta Tècnica i Inspectora de Radiocomunicacions, de Madrid, creada per la dictadura, i de la Junta Tècnica de la qual ha format sempre part el director general d'Unión Radio, S. A. No podem aguantar més l'Associació les postergacions de què ha estat objecte, s'ha vist precisada a acudir en tot de quèix davant de l'actual cap del Govern, adreçant-li la lletra oberta, els paràgrafs més importants de la qual transcrivim a continuació:

EL PLET DE LA RADIO A CATALUNYA

LETRA OBERTA
Per a l'Excm. Sr. President del Consell de ministres

Comprengem que el problema de governar no és gens fàcil i molt menys tractant-se d'una nació com l'espanyola, que ha de viure en molts casos la inèrcia dels ciutadans. Però succeeix freqüentment que quan aquests volen fer valer llurs drets de posar-se en moviment per a marcar al compàs del temps, són els poders públics els qui, influenciat per múltiples causes, dificulten, en forma irreductible moltes vegades, l'acció progressiva i fins l'avenç cultural i l'expansió sentimental dels sectors capacitats en tal sentit.

Un cas d'aquesta naturalesa s'està produint amb l'Associació Nacional de Radiodifusió de Barcelona: cas tan greu i que revesteix tals caràcters d'absència d'equanimitat i recititud per part dels representants del Govern, que entenem complir un deure ciutadà en exposar concisament al cap del sudit Govern la veritat del que succeeix, segurs que a ell no li ha estat manifestada fins ara, i segurs, també, que una reparació adequada no es farà esperar.

L'Associació Nacional de Radiodifusió de Barcelona es proposa continuar la seva tasca cultural i artística que havia començat l'any 1924, i que va sofrir interrupció en el mes d'agost de l'any 1929, en virtut d'una sèrie d'equivocacions d'Unión Radio S. A., de Madrid, que no tenim interès en referir; però que són de tots conegudes.

Per a aconseguir-ho, es va dirigir, el 4 d'octubre de l'any 1929, a la Direcció General de Comunicacions, dient ras i curt: L'Associació Nacional de Radiodifusió, emparada en l'article 2 de la R. O. núm. 304 del 27 de juliol de l'any 1929, demana permís per instal·lar una estació radiodifusora amb fins purament idealistes, això és, per contribuir a la cultura, a l'art i a la beneficència per mitjà de la radiotelefonía. L'Associació no demana al Govern ni una pesseta, ni perseguir cap negoci, ja que sap que no podrà radiar anuncis: demana solament permís per laborar en honor i prestigi de la cultura, de l'art i de la beneficència de la nació, subjectant-se a les condicions tècniques i a les lleis establertes.

La Direcció General de Comunicacions va sotmetre des d'un principi, i ha continuat sotmetent després a la Junta Tècnica i Inspectora de Radiocomunicacions, totes les peticions de l'Associació Nacional de Radiodifusió: i aquesta Junta Tècnica, de la qual ha format constantment part, amb incompreensible tolerància, el director general d'Unión Radio, S. A., ha mantingut sempre una oposició irreductible a les nobles i honorables peticions de l'Associació. I ha estat tan enorme la influència d'aquesta oposició, que s'han comès veritables arbitratges, que estem segurs ignora el cap del Go-

vern i que han motivat el present escrit.

El permís per a instal·lar l'estació emissora que es va demanar l'octubre de l'any 1929 va obtenir-se, sota l'indicat d'EJ-1, el 22 de març següent, al cap de prop de mig any, després d'haver-hi estat posats un sens fi d'objeccions tècniques i d'emplacament que avergonyeixen i que no enumerem per ésser breus; però podem fer-ho quan convingui. Tots aquests obstacles van ésser treballats i vençuts per l'Associació.

Una vegada instal·lada i funcionant l'emissora EJ-15, s'ha vist privada de desenvolupar la tasca cultural, artística i benèfica, objecte de la seva existència, per haver-li estat negades, amb veritable encanterament i sense cap motiu raonable, hores hàbils d'emissió.

Es dona el cas que Unión Radio S. A. disposa d'un nombre excessiu d'hores hàbils per emetre (de 13 a 16 i de 17 a 24), i no li ha hagut manera d'aconseguir que la Junta Tècnica permetés que l'Associació disposi d'una sola hora hàbil a la nit.

En virtut d'això, l'Associació va demanar darrerament permís per a emetre simultàniament amb Unión Radio; i el que és corrent a totes les nacions del món, el que en opinió de tècnics distingits ni tan solament no havia d'ésser discutit, el que amb anterioritat havia estat autoritzat a Barcelona durant diversos anys per la pròpia Junta Tècnica, ha estat negat per la mateixa Junta a l'Associació, i l'ha convertida en blanc d'unes injustificades contradiccions. Aquest calvari de contradiccions s'ha vist darrerament agreujat amb la burla sagrant de què ha estat objecte per part de l'esmentada Junta Tècnica.

Ha de saber el digníssim cap del Govern que a les instàncies d'emissió simultània que va fer l'Associació, proposant unes proves entre EJ-1 (Unión Radio Barcelona) i EJ-15 (Radio Associació), per a demostrar que la simultaneïtat era possible i no es produïen interferències, la Junta Tècnica ha tingut la imperdonable falta de tacte de disposar, l'11 de juliol darrer, que les proves demanades s'efectuassin amb aparells de galena no selectius. És vol un absurd major que el de recórrer, per a unes proves de selectivitat, als aparells de galena no selectius, quan aquests estan poc menys que desterrats de l'ús dels ràdio-entistes, i quan la no selectivitat suposa la forçosa interferència?

Venint-se humiliada i burlada l'Associació no es va avenir a efectuar les proves en tal forma i va proposar, correctament, a la Junta Tècnica, que es realitzessin amb aparells de galena selectius i amb les degudes garanties per part de l'emissora EJ-1, que és la que, segons queda ja consignat, havia d'emetre simultàniament amb EJ-15.

Aquesta petició de l'Associació ha servit de pretext a la Junta Tècnica per a suspendre les proves que abans havia autoritzat. La suspensió ha estat basada en l'insuficiència de la forma proposada, és que admetia el fet de la interferència, menyspreant totes les al·legacions d'ordre científic i d'ordre legal fetes en els seus escrits.

Els fets relatats constitueixen un evident motu d'alarma, ja que s'entén que aquests fets són l'expressió d'un estat preconcebut d'ànim, oposat a tot allò que pugui significar ajut de justícia i de bon govern a l'afició sensiblista catalana, que és la que principalment constitueix l'Associació.

La manifesta hostilitat que fins ara s'ha seguit amb l'Associació Nacional de Radiodifusió, hem de suposar que és ignorada pel senyor president del

Consell de ministres, i convençuts d'això, acudim davant de la seva alta autoritat pregar-li que tingui a bé emparar l'entitat primera i més important de ràdio-entistes d'Espanya.

En virtut d'haver estat declarat desert el concurs per al Servei Nacional de Radiodifusió, l'Associació Nacional, basant-se en l'article segon de la R. O. del 24 de juliol darrer, té demanat a V. E. que li siguin concedits els drets inherents a les estacions radiodifusores de quarta categoria, tota vegada que han desaparegut les causes que s'hi oposaven. D'aquesta ma-

nera, l'Associació podria portar a la pràctica els seus fins amb totes les garanties que li prestarien les vigents disposicions legals.

A les mans de vuestoria posem aquesta exposició de quèixes, segurs que seran compreses i apreciades en tota llur exactitud.

La justícia és el millor desgreuge que el poder pot atorgar als qui, en darrera instància, acuden a ell respectuosament.

JOAN SABAT,
President de l'Associació Nacional de Radiodifusió

Els ascensors

No res més desagradable per al ràdio-ent que rep una emissió, llunyana o propera, que els efectes causats per la font, tan abundant, del paràsit que són els motors elèctrics posats al servei dels ascensors. Totes les aspiracions que es produeixen entre les escombretes i el col·lector, a penes el motor està un xic usat, van a ferir les orelles del ràdio-ent amb el més perturbador dels sorolls.

Es clar que aquests paràsits industrials cessarien si en "tots" els motors; però com que fer això seria als voltants del que escolta es tingues la precaució de tornejat els col·lectors; però com que per això seria com demanar peres a l'om, hom hauria d'aconseguir amb què s'imposés als propietaris l'obligació de dotar els motors de l'ascensor de filtres que els facin elèctricament silenciosos, puix que això és més fàcil d'aconseguir que el mantenir en perfecte estat el contacte de les escombretes amb el col·lector. Així no desapareixerien totalment, però disminuirien d'una manera considerable.

I és clar que aquests paràsits de què ens ocupem no tenen com a font exclusiva de producció els motors elèctrics destinats als ascensors, sinó qualsevol motor elèctric, com els petits motors de les màquines de cosir, els dels aparells cinematogràfics, els dels torns i altres aparells industrials, etc., etc.

Altres perturbacions de les recepcions de radiotelefonía tenen llur origen en les mostres o anuncis lluminosos en els que s'empenen els tubs carregats amb "neon", els quals estan dotats de transformadors contra els quals no és possible lluitar, i quan tots els motors han cessat en llur moviment, quan en les altes hores de la matinal els "lluminosos" deixen de cridar l'atenció dels vianants, encara queden els grans transformadors de les xarxes elèctriques de la població perturbant la recepció de les emissions llunyanes que els ràdio-entistes, furibunds capadors d'ones, busquen en

aquestes hores en què els que somos escoltem per sentir el contingut dels programes estan llurats al son.

Ja hem dit en un dels nostres articles anteriors que en països distints al nostre s'ha pres seriosament la lluita contra els paràsits industrials. Així a França, la premsa professional no cessa de reclamar contra la producció d'aquestes perturbacions, i han obtingut en la lluita victòries brillants. Hom pot dir que gràcies a aquestes campanyes s'ha aconseguit que les autoritats franceses obtinguin la supressió dels paràsits que causaven els aparells Bando de telegrafia a tot França. Avui els seus aparells, per virtut d'instruccions emanades de la Direcció de Comunicacions, han estat posats fora de combat, ja que la ciència d'aposa de mitjans per aconseguir-ho, i resulten ja inofensius.

I quan els protestants han acudit als tribunals, aquests els han donat la raó. A París no fa molt acudí un ràdio-ent al Tribunal Civil del Sena, contra el propietari d'una mostra lluminosa, dient que no el deixava rebre ni les emissions llunyanes ni les pròximes. La instauració havia costat mig milió de francs. Doncs bé: el jutge ordenà la supressió de la mostra perturbadora i condemnà el seu propietari a indemnitzar el ràdio-ent amb deu mil francs. Sentències semblants es venen publicades amb freqüència als periòdics francesos que s'ocupen de la T. S. F.

A Jugoslàvia s'avança més, encara; car fins al Codi penal hi ha un article així que diu:

"El que voluntàriament o per negligència impedeixi o molesti el funcionament d'una instal·lació radioelèctrica per mitjà d'instal·lacions elèctriques, serà castigat amb un any de presó o multa de 10.000 dinars."

A Turíngia hi ha una ciutat, Oberweibach, l'Ajuntament de la qual encarrega als seus enginyers la recerca de la causa productora dels paràsits industrials, i un cop trobat l'aparell

CINEMA

Mudisme i sonorisme

Ja tenim aïf la temperada completament sonora i parlada de cinema. Ja podem, d'ara en avant, tenir per segur que no podem anar al cinema amb la tranquil·litat de què la feina més bella de l'Art, Setè corre a càrrec de la nostra imaginació. S'ha acabat allò de què segons l'intel·lecte de cada individu la pel·lícula tenia aquest o aquell valor; s'ha acabat allò d'endormiscar-se plàcidament en la fosca, i tampoc tornarem, per ara, a imaginar-nos idees les veus dels artistes.

S'ha acabat en el cinema tot el que era il·lusió, tot el que semblava somni. Avui les ombres tenen veu, i quina veu, mantes vegades!... Avui ens podem donar el gust de sentir parlar en anglès i tenir la feina de llegir els títols més o menys traduïts, i si més no, podem gaudir amb les esgotadores converses, que ralentitzen l'acció tan ràpida i bella de les produccions mudes.

Avui, als crítics cinematogràfics també se'ns ha acabat allò de trobar belles totes les produccions, perquè avui la cinematografia, des del punt de vista del crític ho és tot menys cinematografia, literàriament hem de suposar que no totes les pel·lícules seran perfectes, la perfecció en general és tan difícil... ni que totes les sonores siguin cantades per excel·lents cantants i posseïxin excel·lent música, i quan es trobi alguna producció en la qual la lletra sigui literàriament perfecta, quan la música sigui harmònicament bella i el cantant un rossinyol amb ca-

mos, hem de fixar-nos si aquests factors estan corroborats per un cantant que a més sigui bon actor, en el qual l'ambient teatral no influeixi quan es sigui davant del micròfon, si la part cinematogràfica, abans essencial per a jutjar tota pel·lícula i que avui amb els factors de paraula i música ocuparan un lloc secundari, és perfectament cinematogràfica, si els decorats són reals com manes belles produccions mudes ens han ofert o són simplement escenaris, aquells desgraciats escenaris que la veritable cinematografia tan avorribles ens havia fet, a força de donar-nos belleses naturals.

Quan trobarem totes les perfeccions reunides en una bella producció cantada o parlada, podem eroure en una obra d'art de la nova modalitat cinematogràfica, però... hem de tenir cura de no proclamar el

mèrit únic d'una obra sense abans haver fet memòria i constatat que allò no és una adaptació cantada o parlada d'una pel·lícula muda, d'una obra teatral, d'una òpera...

Però les adaptacions al seu millor d'expressió. Ara serà l'art cinematogràfic el que haurà de renunciar a moltes bel·leses que podia oferir quan el silenci regnava a les sales de projecció, i ens trobarem que quan la paraula a la pantalla semblava que donaria un aire nou a l'Art Setè, quan orïem en la renovació de les "velles" normes i esperàvem nous arguments i noves idees, que seran les idees ja desenvolupades, els arguments ja vistos, les cançons ja escoltades en discos o per ràdio, el que únicament ens podrà el cinema parlant i cantant. Serà aleshores quan trobarem totes les artistes antipàtiques perquè la veu no respondrà a l'encís del rostre, quan avorrirem el cinema que no acaba d'ésser cinema i no pot ésser teatre, i quan l'Art Mut triomfarà perquè en la imaginació dels homes el més bell és el que ella mateixa es basteix...

P. VENTURA I VIRGILI

En tornar de les vostres vacances, féu els encàrrecs de laboratori fotogràfic a la

Casa Case llas Santa Anna, 4

que garanteix

RAPIDESA - PERFECCIO - ESTALVI

crítica breu de pel·lícules

"DONA MENTIRAS"

Paramount Films ens presenta fa pocs dies dues produccions parlades en castellà, la primera, "Donna Mentiras", és feta a base de valors positius de la nostra escena com Carmen Larrabetti, i d'actors - artistes com és Félix de Pomés, pel qual la cinematografia no té cap secret d'interpretació. La part, doncs, interpretativa d'aquesta cinta parlada en espanyol és correctíssima. L'última que no pogué dir el maleix de la part tècnica i directiva. Mans inexpertes han intervingut en la confecció d'aquest film editat per Paramount en els estudis de Joinville (França), i certament que és una veritable llàstima, perquè podria haver resultat una bonica i interessant producció. Sentim haver de dir també que la producció que ens ocupa és un descaçat per a la Paramount, la marca de les excel·lències, de l'elegància i de la perfecció.

"Donna Mentiras" és un error de l'esmentada editors, però creiem que això servirà de lliçó, perquè els valors de direcció i registre de veus, així com els intèrprets estiguin en condicions de treballar juntament i fer una perfecció en la qual la direcció faci destacar els artistes, i aquesta amb el seu treball demostrin que els ha dirigit una mà mestra.

Carme Larrabetti, i F. de Pomés no pogueren, per més que feren, donar la sensació de què allò era obra d'un bon director. Tota la part cinematogràfica de la obra està plena de defectes tècnics, i, a més, d'una escassa amenitat en l'argument, sobretot en el que ateny a la segona part.

Bons artistes en mans de bons directors i amb bons materials, és el que sempre ens ha donat Paramount, i ens té tan acostumats així, que les seves obres no podem ni han d'ésser d'altra manera.

"OASARRABIAS"

Vilches, l'incomparable i innest Vilches, al costat de l'exquisit director Cliv Gardner i d'un grapat d'artistes de parla llatina, fa una meravellosa i gairebé imponderable creació en aquesta pel·lícula. Cal veure Vilches en aquesta caracterització, per esperar quicòm del cinema parlat. Maquillatge perfecte, dicció meravellosa, argument interessant, i literàriament molt correcte, són les condicions essencials que reuneix aquesta perfecció.

Ernest Vilches ha triomfat. Els estudis americans que han donat una bella mostra d'interès a aquesta producció, digna companyia de les més belles comèdies mudes de Paramount, la direcció de la qual és acuradíssima, i el seu treball interpretatiu encisava els públics de parla hispana, posant el nom del seu principal protagonista als mateixos núvols.

Els companys d'interpretació d'Ernest Vilches són: Barry Norton, Della Magaña, Carme Guerrero, Ramon Pereda, Francisco Moreno i Andreu de Segura.

Es així com ha de donar-nos les parades la insuperable casa Paramount, encara que tenim, naturalment, compte a no enviar al nostre mercat còpies fallides, com la de "Donna Mentiras".

ARICIA BRUN

POWER RADIO-LOT

significa SONORITAT, MODULACIO, POTENCIA, SELECTIVITAT, ABAST, ELEGANCIA, MODERNITAT I ECONOMIA.

Aparell **POWER - RADIO - LOT** de 5 llampares, directe al corrent **PTES. 665**

Es el punt final de la ràdio-producció

Ocasión única

A fi de donar entrada als nous models **POWER** oferim, sols per pocs dies, una **LIQUIDACIO VERITAT** dels altres models en existència.

RECEPTOR DUES LLAMPARES, GRAN ABAST	30 PSETES
RECEPTOR DUES LLAMPARES, MAGNIFIC RENDIMENT	30 "
RECEPTOR TRES LLAMPARES, DIRECTE AL CORRENT	150 "
SUPERHETERODI DE VUIT LLAMPARES	250 "
AMPLIFICADOR TRES VALVULES	30 "
AMPLIFICADOR AMB ALTAVEU	40 "
ALTAVEU MOLT POTENT	35 "

RADIO-LOT

PASSEIG DE SANT JOAN, 17 - BARCELONA. - TELEFON NUM. 51366

DECEPCIO

PER MANUEL AMAT

Narcís i Maurici foren allò que se'n diu cara i ungla fins al dia que convingueren — mentre el sol anava rodant la seva pel·l en una platja carregada de prestigi i de turistes anglesos amb sabatilles de cauti — que la Maria, la noia de la cambra número 37, posaria els ulls, els llavis i les dents més interessants d'aquest món i probablement de l'altre.

A partir d'aquest moment les converses es tornaren tants, les mirades odioses, els somriures untats d'empalagosa hipocrisia fins al punt que ella es cregué en el deure d'intervir.

I un matí, entre un cabussó agilitat i uns segons amb tot el cos desmuntat damunt la safata, rissada de la mar, els va anar parlant així:

Narcís i Maurici: Reconeix que la vostra situació és violentíssima i es per això i no pas pel plaer de rabajar-me en una conversa que obtindria un exit d'administració entre una colla d'amigues totjunt sorrides del pensament, que m'he decidit a parlar-vos i fins oferir-vos, per si la creieu fàcil, una solució.

Maurici, que posseïa damunt el seu "rival" l'avantatge d'un caràcter obert i decidit i un perfil que — fent l'obligada excepció en el nas, car es tractava d'un boxador — era

deixà d'ésser extraordinàriament inexacta.

Ella es limità a somriure, tenint cura de treure d'aquesta rialla el màxim de "reclame" de la seva dentadura perfecta, i continuà així:

— Ara bé: com que tots dos — i no és cortesia — em semblen exac-

tament acceptables, ares que en comptes de decidir amb una "boxing" i després d'una cerimònia que — amb tot i "smoking" — no deixa de resultar vulgaríssima, quins dels dos fora el diem-ne "afortunat" resultaria més "up to date" i sobretot més esportiu, aprofitant l'ocasió que se'n deu d'excel·lents boxadors pertanyents al mateix box, que fets d'un "ring" on quedés aclaparada la vostra supremacia. El vencedor del combat podria proclamar-se tot seguit el meu casador.

Narcís i Maurici s'estremperen les mans amb el gest que ja els era habitual com a boxadors, s'acostaren

els dos fronts arrugats com si allò fos un requi i que acabés la consolidar el tracte i tots dos s'acomodaren de Maria de la manera més amable que els permeté el nerviosisme.

Aquella tarda els "punchings" treballaren de valent.

Jeff Maney era un promotor admirablement carregat de prestigi i amb la mania de la publicitat a base de lasses trepidants intercalada al cervell.

Els boxadors més modestos i escanyolits, vistos a través d'un cartell redactat per Jeff, es tornaven invariablement o "toros de la pampa" o "panteres del ring" o "divos del k. o.". Hi havia pugilista que després de llegir la manera pintoresca com havia estat anunciat, pujava al "ring" tan acordat, que al primer "round" ja se l'havien d'emportar a la infermeria en mig d'un escroc despietat per part del públic que protestava d'aquella "pantera" amb coratge de pollet.

Un cop fetes aquestes explicacions i tenint en compte que el combat "Narcís-Maurici" en fóra l'organitzador Jeff, crec del tot indutí descriure la campanya sensacional i fastuosa que durant vint-i-cinc dies consecutius ocupà el anunci lluminós més ben instal·lat, les plaques dels relatius més llogats, el micròfon de l'estació radiotelefonica més escollida, la davantera dels tramvies i automòbils de circulació més lenta. (Mr. Jeff tenia arrelat el convenciment que la lentitud dels tramvies repercutia en els dels interessos de l'annunciant.)

Narcís i Maurici s'estremperen les mans amb el gest que ja els era habitual com a boxadors, s'acostaren

els dos fronts arrugats com si allò fos un requi i que acabés la consolidar el tracte i tots dos s'acomodaren de Maria de la manera més amable que els permeté el nerviosisme.

Aquella tarda els "punchings" treballaren de valent.

Jeff Maney era un promotor admirablement carregat de prestigi i amb la mania de la publicitat a base de lasses trepidants intercalada al cervell.

Els boxadors més modestos i escanyolits, vistos a través d'un cartell redactat per Jeff, es tornaven invariablement o "toros de la pampa" o "panteres del ring" o "divos del k. o.". Hi havia pugilista que després de llegir la manera pintoresca com havia estat anunciat, pujava al "ring" tan acordat, que al primer "round" ja se l'havien d'emportar a la infermeria en mig d'un escroc despietat per part del públic que protestava d'aquella "pantera" amb coratge de pollet.

Un cop fetes aquestes explicacions i tenint en compte que el combat "Narcís-Maurici" en fóra l'organitzador Jeff, crec del tot indutí descriure la campanya sensacional i fastuosa que durant vint-i-cinc dies consecutius ocupà el anunci lluminós més ben instal·lat, les plaques dels relatius més llogats, el micròfon de l'estació radiotelefonica més escollida, la davantera dels tramvies i automòbils de circulació més lenta. (Mr. Jeff tenia arrelat el convenciment que la lentitud dels tramvies repercutia en els dels interessos de l'annunciant.)

Narcís i Maurici s'estremperen les mans amb el gest que ja els era habitual com a boxadors, s'acostaren

"Veure disputar-se la promesa amb uns guants de boxa? Heus aquí l'espectacle més original i emocionant alhora del nostre segle!" — llegia un senyor reposat a la seva esposa, després de llançar un somriure despectiu a tota la generació esportiva i als directors que deixen inserir tals imbecilitats en les planes del seu diari.

"Qui vencerà? El més fort o el més enamorat? Heus aquí l'enigma que tots els esportius podran esbrinar assistint a la sensacional vetllada del dia 26" — recitava en veu alta i a la taula el dispenç més jove d'aquella península familiar, impossible de presentar-se sense excel·lents recomanacions.

Narcís i Maurici confien mútuament en la victòria. Maria assistirà a combat i des d'un seient de "ring" esperarà que els jutges declarin quin dels dos boxadors s'haurà fet mereixedor del seu amor — era el final d'un extens article del crític de paglisme més imparcial i més ben retribuit de tota la munició que Jeff tenia als sens sempre maquiavèlics serveis.

L'arbitre — un xicot francès de

gat a fer l'explicació als ràdio-entistes.

No es tracta de la presència dels dos boxadors el que ha motivat aquesta ocasió, sinó l'arribada de "lady" Mary, que acaba d'assure's molt prop del ring.

Aviat pujaren al "ring", en mig d'una altra ovació delirant. Narcís i Maurici, el públic fement els rebé fent volar mocadors.

gat a fer l'explicació als ràdio-entistes.

No es tracta de la presència dels dos boxadors el que ha motivat aquesta ocasió, sinó l'arribada de "lady" Mary, que acaba d'assure's molt prop del ring.

Aviat pujaren al "ring", en mig d'una altra ovació delirant. Narcís i Maurici, el públic fement els rebé fent volar mocadors.

L'arbitre — un xicot francès de

gat a fer l'explicació als ràdio-entistes.

No es tracta de la presència dels dos boxadors el que ha motivat aquesta ocasió, sinó l'arribada de "lady" Mary, que acaba d'assure's molt prop del ring.

Aviat pujaren al "ring", en mig d'una altra ovació delirant. Narcís i Maurici, el públic fement els rebé fent volar mocadors.

L'arbitre — un xicot francès de

gat a fer l'explicació als ràdio-entistes.

Els cops eren secs, maliciosos, impregnats de rancúnia. Narcís, en un directe, féu saguar el llavi de Maurici. S'acabà el "round" amb una altra ovació.

Mentre els "managers" respectius els fregaven el cos amb un líquid carregat de limona, Maria hagué d'aguantar, amb una resignació que no li esqueia, les mirades imperitents d'una infinitat de binòcles.

Varen transcórrer tres "rounds" igualíssims, però en arribar al cinquè Narcís féu un "tour de force" i copejà tan rabiosament els flancs de Maurici que aquest, després d'un cop de puny formidable que encara pogué col·locar al cap del seu rival, caigué a terra aplomat.

L'arbitre va com: ar. Maurici restà gemenant i fou proclamat vencedor. Narcís, en mig d'una ovació fantàstica.

Maria, dreta, aplaudia el vencedor fent un somriure correctíssim. Narcís no pogué baixar a besar l'estimada, car el cop de puny rebut al crani li havia produït un petit atac cataleptic.

L'endemà, de bon matí, cuità a l'hotel on s'estajava Maria, desitjós de rebre la seva felicitació i els seus besos.

Però li digueren que havia marxat amb l'express del matí acompanyada d'un xicot francès que havia arribat el dia abans per arbitrar un gran "match" de boxa.

Narcís va restar calapat amb l'ecorçard d'idiota. Quan reconeixí només tingué esma de dir:

— Pobre Maurici!

MANUEL AMAT

L'ESPERIT DELS DIES

Llibres d'aventures

Llevat, potser, de les col·leccions de l'editorial Barcino i de la Bernat Metge, les col·leccions que ens ofereixen les editorials catalanes semblen presidides pel mateix desordre. Cap no té una tendència definida. De cap escriptor no ens en donen una col·lecció completa ni una col·lecció de les obres cabdals. El boti de la literatura universal se'l reparteixen només que amb mires a l'èxit del moment. Sens dubte, d'això se'n dolran els esperits estudiosos, se'n dolran aquells a qui plauria de tenir en la seva biblioteca una col·lecció catalana de clàssics universals. Però potser també aquesta varietat és més estimuladora per a aquest monstre de milers de caps, adés percosos, adés àvids, que en diem públic.

Entre les darreres novetats—novetats encara, per a nosaltres—incorporades a les nostres lletres, tenim un volum de narracions de Stevenson—"La platja de la farsa"—publicat a l'editorial Proa, i una novel·la de Conrad—"El tifó"—publicada a l'editorial Lletres. No fa molt que aquesta darrera editorial ha publicat també "La follia d'Almaier", del mateix autor. Tres llibres diríem d'aventures. El lot no és molt gran per als aficionats a aquesta mena de literatura. Però és realment selecte.

Stevenson ha realitzat el tipus perfecte de novel·la d'aventures. Els seus herois són homes d'acció, valents i audaços, als quals res, ni la mort, no detura. L'acció té, en els seus llibres, alguna cosa d'extraordinària que enardeix les imaginacions. L'interès es complica amb el dramàtic, de vegades anginosos, de vegades mofeta, de les peripècies. Som traslladats a països que la llumanyia ens fa semblar meravellousos, ens trobem amb costums que, obren amb la nostra sensibilitat i que la irriten o l'exalten.

Les obres de Stevenson, altrament, són tantes un producte de pura imaginació. Tenen molt de viu. Stevenson, home malaltís, delicat des de molt jove dels pulmons, després de recórrer diversos sanatoris europeus, sense cap èxit, decideix emigrar als països assolats. Marxa a l'Oceania, on viu en contacte amb la gent del país, que descriu en els seus llibres. Mor en 1894 a la illa Samoa.

Entre tant, l'èxit dels seus llibres és tan gran als països de llengua anglesa, que influeix visiblement en l'evolució del gust de la seva època. El prestigi de la novel·la psicològica tendeix a baixar; l'acció i la fantasia, en canvi, repreben el seu imperi en la novel·la. D'aleshores ençà Stevenson no ha pas envellit. És avui encara un dels negocis editorials anglesos. És, sobretot, un dels autors preferits pels infants. I en aquest sentit és ben recomanable. Pots autors estimularan més el desig de llegir. I això sense perills de cap mena, sense perills ètics, i encara molt menys, sense perills estètics. Car Stevenson, altrament, és un gran artista. Per això fins aquelles persones més refinades o intel·lectualitzades, a les quals la novel·la d'aventures els deixa insatisfetes, lleixen amb delectació l'obra de Stevenson.

Altrament Stevenson ha trobat en català un traductor admirable;

C. A. Jordana. No ho diem en aquest cas per la tradicional consciència amb què fa les traduccions; no ho diem per la pulcritud de la prosa. Ho diem perquè en ambdós escriptors hi ha una certa similitud de cultures. Ambdós han anat a les lletres des del camp científic. Jordana és enginyer, com n'era el mateix Stevenson. Una diferència notable, però, hi trobareu. L'escriptor anglès ha estat un gran viatger i Jordana és un esperit sedentari. I ho és, però, per temperament o per necessitat?... Em decantaria per la darrera hipòtesi. Em fa l'efecte que la seva imaginació projecta llargs viatges. (Qui sap si no en realitzaria si les lletres catalanes poguessin ésser, per a ell, tan productives com les lletres angleses ho foren per a Stevenson! Ara, però, es troba lligat a una tasca dura. En lloc de poder-se dedicar a la producció de l'obra pròpia, es veu obligat a traduir la dels altres i per un jornal que no depassa, segurament, el d'un mecànic.

Josep Conrad és un plat més fort. Per això li costa més d'arribar al públic que Stevenson, i encara aquest públic no serà mai un públic tan vast. No són els infants, amb els seus cors purs, qui en mantenen el culte. Són els intel·lectuals, amb tots els seus neguits i les seves inquietuds.

Am Josep Conrad la psicologia entra a la novel·la, la d'aventures. Els seus personatges són molt més complexos que els de Stevenson o de qualsevol altre novel·lista de viatges. Són, habitualment, éssers vulgars, moltes vegades desferits de la civilització occidental, inadaptats o fracassats als quals l'ambient estrany que els volta, la força dels esdeveniments converteix en herois: en herois d'una gran força moral, de vegades.

Altrament Conrad ja no va com un Pierre Loti, per exemple, a la recerca del detall pintoresc, de tot allò que de romàntic hi pot haver en l'exotisme. "Cada una de les seves novel·les—diu Valery Larbaud—és la reconstrucció poètica d'un continent o d'una ciutat." Reconstrucció que per la ganesa amb què és feta, té alguna cosa d'emo-ció religiosa.

La seva obra no és bastida, molt menys encara que la de Stevenson, a base de pura invenció, de fantasia. En la seva obra hi ha un esforç vigorós i reeixit per a recrear la veritat. "L'artista—ens dirà en un dels prefacs dels seus llibres—igual que l'home de ciència, recerca la veritat per treure-la a llum." I tota la seva obra és en efecte bastida amb la pròpia substància psicològica o amb els records dels seus viatges. Que no cal, ens sembla, recordar ací que Josep Conrad fou capità de marina anglesa; que viatjà en els seus velers, durant quinze anys, per totes les mars.

Tampoc caldrà recordar que Conrad era polonès. Somerament fa biografia de Conrad, molt tojst fa set anys, és coneguda per tothom. Hi ha una infidelitat a la seva llengua i a la seva raça en el fet que la seva producció literària sigui anglesa?... Aquests tres trets de servitud a la marina mercant anglesa, si no la justifiquen, són prou per a explicar-la. Altrament, ell ho

ENTORN DE BORGES BLANQUES

La tragèdia de les viles rurals

En un país com el nostre, governat per una secta que té un concepte primari del que hom anomena l'ordre i el principi d'autoritat, és relativament fàcil de deixar-se capturar sobre les viles rurals per oprimir contra dret i raó. Per a aquesta tasca, els que us fructuen il·legalment el poder, troben sempre els seus satèl·lits, els seus corifeus. Una manca d'educació ha fet que trobem, encara, certs sectors de la població rural, alimentant-se d'idees velles d'una centúria.

Això ha portat per resultat que es senyalés amb el ferro roent dels inquisidors, a tota individualitat que sentís les inquietuds del moment. Per a certs petits burgesos benestants, tot home arborat pels ideals moderns, és un perturbador de la cesa pública. El mot socialista, per exemple, encara fa abotonar fortament l'americana, fa posar els pels de punta i mirar de reüll, tot parlant en veu baixa. Molta gent, encara confon els conceptes de socialisme i anarquisme perquè no saben què és ni l'una cosa ni l'altra. Si els demanessin en què fonamenten la seva disbaratada suposició no sabrien que contestar-vos, naturalment, però, a manca d'altres arguments seguirien creient que anarquista i socialista són una mateixa cosa, tot i ésser tan diferents.

Allò que hom remarca és que hi ha molta gent que no saben pas el que són, que per a cada situació, té preparada la posició que més li convé, sense comprometre's massa. El més de dolore fora que a la generació dels que no han sabut mai el que són, dels que no han tingut altre ideal que servir a les ordres del caciquet local o provincial o la seva pròpia vanitat, seguis una generació que no trenqués definitivament els motllos antics, que manqués de la suficient generositat per a les lluites que la regeneració del país demana, que manqués de la més elemental educació per a fer front, ideològicament, a les envestides del sector enemic. Hi ha, tanmateix, una florida de joventut que fa goig i que ens empena d'orgull i d'optimisme. Aquesta joventut ha de merèixer una cura tota particular i l'ajut desinteressat dels més preparats.

Hom remarca una avidesa de saber, d'assabentar-se de les qüestions socials i econòmiques. Una joventut que ha fet un foc de Sant Joan de certs romanticismes i tòpics patriòtics, per a incorporar-se als corrents internacionals que han de solucionar, precisament, els problemes nacionals. Catalunya és un continuït inextinguible que portem tots dintre i que volem incorporar al ritme de l'hora universal. Heu-vos ací l'annunci que presideix l'actuació de la nova joventut.

pagà amb esforç. Fou un gran artista del llenguatge, certament. Però la divina facilitat li fou negada. La seva prosa fou sempre elaborada amb esforç. Les angosies de les viciacions i dels dubtes el torbaven. En la primera redacció de les seves obres es veia obligat a deixar blancs o a emprar-hi paraules estranyes, que després, amb paciència, emplenava o substituïa amb el mot definitiu: mot exacte, però trobat amb pena.

DOMÈNEC GUANSE

No tothom, entre els joves, pensa així, malauradament. Ja no volem parlar de l'escèptic sinó dels actius en el camp contrari. N'hi ha. I bastants. N'hi ha encara massa. Són els agents més apreciats per a l'eternització dels vicis vells. Serveixen a la meravella de microbi d'infecció. Com que no han sabut superar-se a si mateixos, són encara les romanalles del règim d'opressió moral que sofrim des de fa anys i anys.

Entre els meus records de joventut hi ha el d'aquell amic que tenia el pare carter. El noi ajudava el seu pare a repartir cartes, però el "Jefe", que l'havien facturat de Cebollita de Abajo, volia convertir el funcionari subalterne en una espècie de Jacai. No n'hi havia prou que el carter complís els seus deures professionals amb tota escrupolositat. Calia que anés a la plaça, fés recados i císés les botes de la senyora "Jefa" i estés plantat com una centinella davant del "Jefe" per tal d'ajudar-lo a abillar-se. El noi, tot i joventut, va protestar, va sortir en defensa dels drets professionals i la dignitat humana. La defensa d'un dret, era—i encara és—subversiu, revolucionari. Al joventut se li va prohibir d'ajudar el seu pare i fou denunciat al "Jefe" de més amunt i a la guàrdia civil, "como sujeto de malos antecedentes".

Aquest cas, sense importància—almenys ho semblarà a molta gent—, és la pauta, el fohament baix de tot un sistema, de tota una escola que encara es practica en les poblacions comarcals. L'Estat actual ha organitzat el funcionariisme que actua com en els països colonials o semicolonials. Per a aquest funcionariisme, la defensa dels drets elementals d'un ciutadà és subversiu, i aquest principi portat amb una escrupolositat de cervell en estat salvatge, comporta l'enderrocament del principi d'autoritat, tal com l'entén la societat actual. En realitat, doncs, els més grans revolucionaris, no són "los sujetos de malos antecedentes", segons la fraseologia oficinesca, sinó els funcionariisme estatal, que imposa una acció absurda des del seu punt de vista, però que ha d'alegrar-nos necessàriament a nosaltres.

Aquest funcionariisme permet que hi hagi, per exemple, ajuntaments

amb el seu alcalde. Un alcalde que no és tal, que és un funcionari més. Un alcalde de R. O. Als pobles rurals és on hom pot notar el paper trist que es fa representar al pobre diable que se li ha posat la mania que serveix per a quelcom, que pot regenerar el poble amb la vareta màgica de R. O. Aquests alcaldes, que de la mateixa manera que els han fet alcaldes els poltrons haver fet serenos, són una veritable troballa. Amb aquests elements, les eleccions rabiosament sinceres que projecta el general Berenguer sortiran més rabioses que sinceres. És fàcil també de conjuntar les lleugeres més estrafolàries i posar l'interdicte sobre una vila i un districte. Es formen llistes de sospitosos, de "sujetos de malos antecedentes", de "pacificos ciudadanos que els velen fer passar, vulgues o no, per revolucio-naris perillousos, d'aquests que el funy-onarisme, encara pinta amb barba; espellats; i amb una sabata i una espartanyu. Estic convençut que tant s'arribarà a dir o suposar que tal vila o tal districte és revolucionari, que hi faran tornar l'home més pa-d'àngel que hi pugui haver. Tot això haurem guanyat.

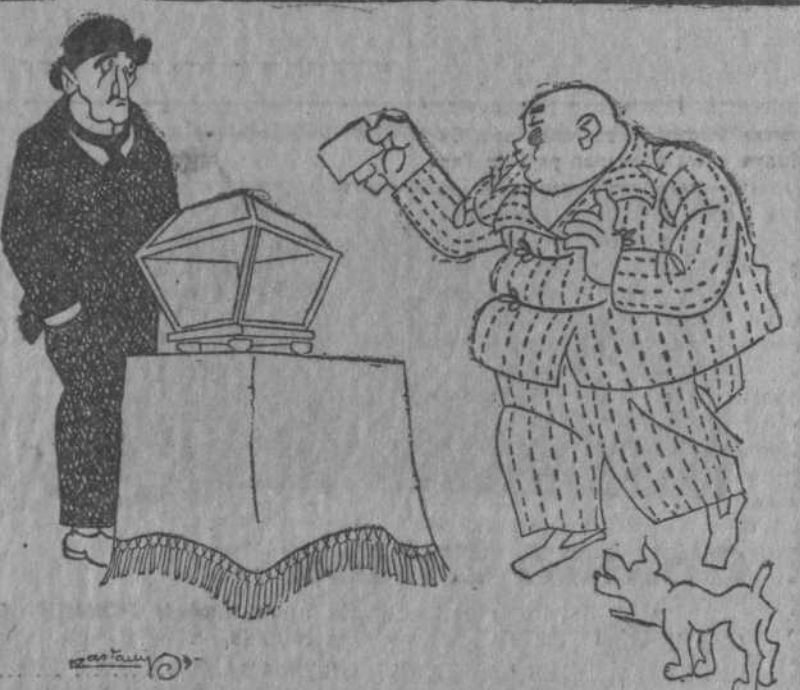
Avui no és el cas, encara. Malgrat el concepte que molts volen fer veure que tenen de les Borges, la gent d'ací encara conserva la serenitat i no voldran ésser foc de les manobres immorals que gent sense cap responsabilitat estan teixint a l'ombra.

Tothom ja sap de què va. D'un districte que serveix una unitat moral irrompible se'n vol fer matèria de mercaderia i d'escàndol electoral.

I això no prosperarà. És a dir, es farà perquè no prosperi el comptol. Sols sigui per a complaure al propi general Berenguer: eleccions rabiosament sinceres... Per si acàs, no estaria de més que volgués donar un tomb pel Govern civil de Lleida i certs districtes rurals, com les Borges. Així podria donar-se compte "de visu" de la tragèdia de les poblacions rurals amordassades per batlles ineptes i governadors que volen ressuscitar els pitjors temps del caciquisme.

RAMON FABREGAT

Borges Blanques.

—I ara! Què fa, senyor Ramon?
—M'entreno, home. Amb tant de temps, ja se m'havia oblidat.

Dels Jocs Florals

Tornen a celebrar-se festes i festes poètiques per viles i pobles de Catalunya. Un discurs lucidíssim i sincer de López-Picó en una d'aquestes festes m'ha produït la impressió d'un cor d'alerta. Alerta a no caure en els vicis i les ridiculeses anteriors! Aigües fet més, ha blasmat clarament la represa dels jocs poètics infantils, mentiders i ridículs. Totalment d'acord.

Val la pena de combatre seriósament els Jocs Florals? Val menys encara la pena de defensar-los ferrosament?

Caldria fer una mica d'història. Vers 1900 els Jocs Florals ja semblaven cosa morta. Els joves d'aleshores cercaven la glòria per altres camins. Uns anaven apassionadament prop del poble, el qual volien contribuir a forjar, lliure i fort, idealista i heroic, d'acord amb els somnis generosos de llur joventut. Més que el palau de la Llotja, els atreïen les societats obreres; més que la "Marxa del Rei Joan", els agradava de cantar "La Internacional". Haurien donat els sopars dels Jocs per un àpat de companyonia popular en els menjadors del Paral·lel o dels suburbis i no obrien un sol volum dels Jocs engratsats com estaven amb els llibres dels russos, els alemanys i els escandinaus. Els altres protestaven dels Jocs per exigències intel·lectuals. Era la primera manifestació de clasicisme contra popularisme.

Si una petita minoria terrassada encara romanía fidel als Jocs, amb esperit estretament floralesc, no és possible negar que en aquella època la part més viva i ardent de la joventut catalana treballava d'esquena al florisme.

Dos fets notables, tanmateix, feren esperar una certa revifalla de l'antiga institució: La proclamació de Maragall com mestre en Gai Saber i l'atorgament de la Flor Natural a Francesc Pujols. Aquests dos poetes havien sol·licitat i obtingut la consagració tradicional, però el seu esperit no tenia res de floralesc. Eren més aviat uns renovadors, uns revolucionaris. Hi havia dret a confiar en una modernització de la festa poètica cabdal de Catalunya. Hom creia que l'esperit nou insuflaria joventut i frescor al cos ja decrepít dels Jocs Florals.

Un altre motiu d'esperança fou la intervenció d'un home extraordinari en la festa. Aquest no rompia feréstegament amb la tradició, sinó que tot seguint-la la renovava, hi aportava frescos matinals, llum, gràcia, elegància, ironia. Ens referim a Josep Carner. Fou ell qui, animat pels seus triomfs personals en el si dels Jocs, intentà agrupar els joves poetes per a irrompre en el vell i obscur feu de Clemència Isaura amb noves cançons daurades de sol. Hi hagué un començ de lluita entre joves i "envellits". Un començ només. La lluita no arribà a esclatar. Els vells guardians del temple rovellat es tragueren de davant els joves amb tota mena d'arts i enfurunyaments. Els propòsits de Carner fallaren i tot romangué com abans. Pitjor que abans. D'aleshores ençà la decadència no ha tingut aturador.

Van sortir poetes que consolidaren la seva obra totalment allunyats dels Jocs Florals. La poesia, amb poques excepcions, anava per un camí i els Jocs per un altre. I es produí un fet curiós. Mentre els Jocs Florals de Barcelona, closos a la nova literatura, s'esllanguien, bro-

taven en diversos indrets de Catalunya fortes manifestacions poètiques com la de Girona, presidida per "Xenius", la gran Festa de la Bellesa, de la Bisbal, presidida per Maragall, la Festa de la Poesia, de Lleida, i altres. Com llavors d'una sembrada vigorosa, en cent viles i ciutats florien importants concursos poètics on eren premiades les obres més modernes i més atreïdes dels joves. Un moment aquests concursos foren una glòria del nostre renaixement literari. Els millors poetes i escriptors que desertaven els Jocs Florals de Barcelona, audien als certàmens forans atrets per la llibertat i la modernitat que regnaven entre els jurats d'aquesta, contrastant amb l'estretor i vellúria dels antics Jocs paisals. Fou aleshores que hom establí el costum, imitant Girona, Lleida i La Bisbal, de donar premis en diners. I així que en principi fou un encert, provocà i precipità la decadència dels Jocs Florals forans que aviat esdevingueren pitjors que els de Barcelona.

Tot quant s'ha dit respecte la perversió dels concursos poètics forans, és poc. Hom conta grolleres anècdotes a dotzenes. Martingales, enganys, influències, escàndols, baralles, injustícies, frau de jurats i de concursants per un premi de cinquanta o de cent pessetes, tot això és, arxi-sabut i fa temps que ha arribat a orelles del poble davant del qual els poetes han perdut gran part del seu prestigi.

La cançó és vella. Anys enrera, Tomàs Garcés, sota el pseudònim de "Ship-Boy", obrí una enquesta a "La Publicitat" sobre l'eficàcia dels Jocs Florals. El propi "Ship-Boy" resumia així el resultat de l'enquesta: "Volem fer constar, per una part, l'opinió dels nostres homes de lletres, adversa als Jocs Florals. Ens agradava, altrament, buscar la manera de suggerir solucions. Sembla que hem aconseguit els nostres propòsits. Tots els que han respost a la nostra investigació han coincidit a presentar-nos un quadre tènec de les actuals "festes poètiques". (Subratlla Garcés.) Damunt els Jocs Florals han caigut dues acusacions greus: són inútils, són immorals. Tots han estat d'acord."

Així que acabo de transcriure em sembla tan just, que considero sobrer tot comentari. De la ineficàcia dels Jocs Florals és pueril parlar-ne. De la seva immoralitat, quan hi ha diners per entremig, mai no en parlarem prou. En canvi, caldrà insistir sobre el ridícul que pesa damunt les anomenades festes de poesia. Els honors ja no els vol més que algun ingenu principiant o algun vell fracassat. Tots els altres van a l'aranyia estracabells per cinquanta o cent pessetes. Voleu major desdret per una "festa de poesia"?

Per tal que no se m'acusi d'enemic apassionat dels Jocs Florals, acabaré aquest article amb la deliciosa resposta de Francesc Pujols a l'enquesta de Tomàs Garcés:

"Es una institució que avui està plena de decadència. Com totes les coses d'aquest món, quan els arriba la seva hora, mereix ésser respectada i considerada amb emoció, amor i veneració i no crec que si ha de morir, com demà morirem nosaltres, se l'hagi de fer veure artificialment, allargant-li la vida quatre dies buscant un èxit dels que enlluernar a la família, però que fan trencar de riure la mort que s'espera, perquè mai no li ve de quatre dies ni de vuit."

JOAN PUIG I FERRETER

Roda el món i torna al Born

Les Cobles catalanes a París

La primera còbba que va passar la ratlla de dret a París fou l'Antiga Pep de Figueres. La venerable còbba que creà En Pep Ventura. La que guarda encara aquella pàgessa i aquella simplicitat empordanesa.

Qui no ha vist el seu director, En Túrries, amb aquells ulls de fura i aquella corbata, llegendaria, de piqué blanc?

En Túrries, fa molts anys, va tenir la idea d'anar a París. Va proposar-ho als seus amics i quedà el viatge acordat.

Un dia la còbba va agafar el tren a Figueres, amb els instruments, una maleta cada un i el clàssic guardapols, que en aquella època era rigorosament oficial.

Ja són a París demanant-se el que hi farien.

Heus aquí que caigueren a les mans d'un empresari que va veure amb la còbba una novetat i quelcom d'inèdit a la gran ciutat.

Els va presentar a l'Olympia. Vestits amb aquells guardapols blancs, una faixa vermella al voltant del cos i una barretina, i ja tenim la nostra còbba convertida en catalana de la manera més pintoresca. Va sortir un senyor a fer la presentació al públic i va explicar, poc més o menys el següent:

"Senyores i senyors: aquesta agrupació que tenim el gust de presentar davant del respectable públic és quelcom de sensacional. Aquests senyors vestits d'aquesta manera no comprenen ni un mot del que jo puc dir. Són pastors del Pireneu—en aquell temps els Pireneus eren al cor de l'Àfrica—que de tant en tant es remunellen i amb uns instruments que ells mateixos fabriquen toquen la música que immediatament sentireu.

Sembla que el públic va esperar aquell primer contrapunt amb una certa inquietud.

Es clar; l'èxit fou quelcom de formidable. El públic no podia comprendre aquell luxe d'harmonies i de sonoritats improvisades com si es tractés del "Carro del vi".

El resultat d'aquell viatge, raig sentimental mig grotesc per la vestimenta dels nostres artistes, fou la cosa més inesperada.

Era al primer temps del fouogral. Aquells corrons com rodets de fil acabaven d'ésser reemplaçats pel disc, lliuent com un barret de copa.

La casa Pathé, de París, va enregistrar la còbba Antiga Pep de Figueres. La sardana, que encara no era coneguda a Barcelona, ja feia de música universal dintre d'aquells catalans on la barreja donava mal d'estómac.

Quantes vegades, enyorats, jo i molts catalans hem entrat en aquella botiga del Boulevard dels Italians i, amb uns llumetes que venien a la porta, escoltàvem la còbba de Figueres tocar el "Per tu ploro" i el "Camprodon" i la "Màdada" i totes aquelles músiques que ens bressolaven i ens donaven l'esperança!

Malgrat de la perfecció en què han enregistrat sardanes les nostres sobles més reputades, cap no té la valor d'aquells discos senzills, d'aquells homes que, els primers, tocaven sardanes en un lloc estrany.

En Túrries fou una mena de Lindbergh de la sardana.

La segona còbba que va anar a París fou la Principal de Perelada quan el viatge memorable de l'Orfeó Català.

Per fer honor a la veritat, cal dir, que no se'n va parlar gaire.

Latència del públic va ésser aca-parada per l'Orfeó Català. La còbba de Perelada no va poder presentar-se com una orquestra eminentment popular, ja que l'Orfeó mateix es presentava amb un quelcom d'oficial i d'encarcarament, que ha estat sempre, al meu entendre, el defecte de la nostra primera institució coral. També de l'Orfeó Català i de la còbba de Perelada a París quasi ningú se'n recorda, malgrat de l'èxit immens que obtingueren.

I la tercera còbba fou La Principal de La Bisbal, que vingué a l'estiu de l'any vint-i-sis, o sigui en plena dictadura.

Això vol dir que París era ple de gent que l'esperaven amb una impaciència, quasi un neguit.

El Chor Occità va decidir d'organitzar la manifestació. La Principal de La Bisbal va venir de franc, més mil pessetes de penyor que el governador civil (i) de Girona va fer-los pagar a la tornada.

Quines cartes vàrem escriure'ns amb En Barnosell!

Quasi es tractava d'una qüestió diplomàtica!

El Chor Occità assajava cada dia en aquells soterranis del Café del Rocher.

Encara no sabem si la policia d'Espunya els deixaria passar, que tot París era ple de cartells anunciant la cèlebre còbba de La Bisbal.

Hi havia catalans que agafaven el metro expressament per veure anunciar en català una cosa catalana. Els artistes catalans quan venen a París es posen el nom en castellà excepte d'En Joan Manén i l'Antoni Sala, i segurament cap més.

Un divendres al matí els músics de La Bisbal varen arribar frescos com

una rosa. Els vaig portar en un hotel, al carrer Besnouettes, al costat del que jo vivia en aquell moment que es deia el Savoy i que no tenia res a veure amb el Savoy de Londres.

La presència dels onze músics catalans a l'hotel representava una revolució. Tots demanaven tovalloles i altres eines de neteja a les criades, com a aquestes compreguessin un mot. Algun d'ells, més atrevit, la vista se'n hi anava als dits, i la criada, amable i sense fer-ne gaire cas, li deia "coquin". Estan acostumades a coses més serioses i amb menys soroll.

A la tarda vàrem anar a l'Escola Militar a oferir la primera sardana al mariscal Joffre.

Abans de sopar vàrem donar una audició als jardins de l'Escola Cantoral, i En Vicents d'Indy va complimentar-los emocionat. Tant, que l'esposa de l'il·lustre músic cerenol no va deixar els músics de petja durant llur estada a París.

I després de sopar, fou el moment emocionant de la diada.

Teníem l'assaig general a una sala de Montmartre, que, per cert, darre-rament era el lloc social del meu Chor Popular de París.

El Chor Occità era compost de quasi tots els soldats de Francesc Macià.

Una hora abans de l'assaig tots ja eren al pen del canó. No hi faltava ningú. Ventura Gassol havia pres el cap dels segons tenors.

Una meua solista m'esperava a la sortida del Nord-Sud, democràticament, per a no equivocar-se de cafè. Era la princesa Maria Vatchnatjé. Ara és l'esposa del gran aviador francès Costes.

Fou ella qui cantà en català aquell tan enyorat "rossinyol que vas a França rossinyol, encomanem's a la France rossinyol, d'un bell bocage rossinyol, d'un vol". D'un vol! Aquell rossinyol que passava el Pireneu l'un sol cop d'ala, cantant per la bella princesa, que havia d'ésser l'esposa d'aquest altre rossinyol modern, "assut a

les vores del Garona, que passa la mar, desafia el cel i el guanya.

L'assaig va començar per una cançó que es deia "Enlilà", les paraules de la qual eren de Ventura Gassol i tenien la virtut d'abrandar aquells homes que esperaven la realització d'aquella cançó, que no havia de trigar a venir. Quan vàrem assajar "La Santa Espina", aquell "som i serem gent catalana" va sortir com una explosió. Nosaltres érem dignes de cantar-ho. Ara, "La Santa Espina" en mans i boca de segons qui sembla una profanació.

I la tarda del concert a la sala Gaveau va arribar.

En una llotja hi havia Francesc Macià.

En altres hi havia la comtessa de Noailles, el mariscal Joffre amb tot el seu seguici d'Estat Major. El mestre Vicens d'Indy. Tots els bons catalans de París i encara millor tots els amics de Catalunya.

Aquell concert era un acte solemne per la presència de Francesc Macià. La còbba La Bisbal comença amb aquell "Jum!" de Garrova, tan fort i sediciós com els "Segadors".

La sala bullia d'entusiasme, i en esclatar "La Santa Espina", en aquell moment amordaçada estúpida a Catalunya, vaig sentir darrera meu el públic dret, emocionat, que va cobrir d'aplaudiments els meus cantaires i va obligar a Francesc Macià a sortir de la seva llotja per rebre tot aquell homenatge a ell ofert.

Encara tres mesos més i aquell home ens portaria a Prats de Molló per complir el gest més vigorós que va amagar la dictadura.

El mateix vespre sortíem de París per donar un concert a Tolosa i endemà.

A Tolosa hi havia catalans que també volien sentir la còbba.

Durant tot el dia els nostres músics van tocar per totes les places i carrers.

A la nit, una gentada immensa va reunir-se al Grand Rond Tolosenc.

Mm. Costes

Tota la ciutat va unir-se per cantar amb nosaltres la Catalunya vexada. Aquell policia, del qual us he parlat altres cops, es passejava amunt i avall impotent per aturar tot aquell entusiasme.

Endemà, la còbba de La Bisbal donava mil pessetes de penyor al governador civil (i) de Girona i les

cases de barrets feien una comança de xampany hi enviaven a buscar palla nova a Barcelona.

Mentrestant a Bois Colombes i a l'Hotel Belfort n'estaven les motxilles i les sabates fregades, com les dones netegen les cassoles en vigílies de festa major.